

EDINOST
 Nekaj po skrat na teden v četrtih izdanjih ob tečaju, četrtih ob nobotanah. Zjutranje izdanie izhaja ob 6. uri včeraj, večerne pa ob 7. uri večer. — Obujno izdanie stane na jedensest: 1. — izven Avstrije 1.50
 za tri meseca 2. — : : : 4.50
 za pol leta 3. — : : : 12.50
 za vse leta 12. — : : : 18.50
 Naročnine je plačevati naprej na naročbo brez prilozene naročnine se uprava ne izira.
 Posamično številko se dobivajo v prodajalnicah tobaco v Trstu po 20 avt., izven Trsta po 40 avt.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"Edinost je moe".

Velik javni shod

priredi politično društvo "Edinost" v ponedeljek, 1. februarja t. l. ob 9. uri zvečer v telovadnici "Tržaškega Sokola".

Na dnevnem redu bode:

- Predsednikov nagovor;
- Predavanje o državnozborskem volilnem redu, in posebno o volilnem pravu v V. kuriji;
- O važnosti predstoječih volitev posebnim ozirom na trž. razmere;
- Naše stališče do drugih strank v Trstu.
- Eventuelni predlogi.

To so sami važni in aktuelni predmeti, zbor česar se nadejamo, da se tržaški Slovenci iz vseh slojev udeleže tega shoda.

Našemu ljudstvu po Istri!

Nekaj mesecev sem se oglašajo kriji proroki, ki razdvajajo brata z bratom, očeta sinom, občino z občino, in da je zasmeh tem veči, pljujejo na vse in na vsakogar, katere so hvalili do nedavno. — Da-li je to oholost, da-li je zlo srce, da-li je Judežovo plačilo, za katero delajo, o tem sodite sami! — Ako bi naše javne posle razpravljalni mirno, trezno in iskreno, ako bi dostenjnim načinom izrekali svojo misel o katerem si budi javnem činu Petra ali Pavla, meni ne bi bilo žal na tem, pozdravljaj bi z veseljem tako nasprovanje, ker bi mi bilo v dokaz, da se svet zaresno briga za naše javne posle. — A kako delajo v resnici ti nečisti ljudje? — Mi smo vas učili, da v slogi je moč, in vi ste večkrat izkusili to na svoje oči. Zložno boreči se smo odvzeli nasprotinom občin in okrajev, ter smo na mnogih krajinah že mogli razmišljati o sreči in napredku svojega naroda, in tako bode, ako Bog da, tudi v bodoče. — Mi, ki nas nazivljate svoje pravake, smo se tudi sami držali tega nauka. Med petimi prsti na jedni roki nista ni dva povsem jednaka; tako je med drugimi ljudmi, tako je tudi med nami. Ne mislimo jednakosti vse, o vsem, tudi v najmanjih stvareh. Ali vse postopamo jednakosti proti nasprotinom našega naroda. Mi smo stali proti njim vsikdar kakor jeden, in ob našem jedinstvu kršila se je njihova moč. —

Sedaj pa prihajajo kriji proroki, ki nočejo zlage, ampak razpora med rojstnimi brati, in družijo se z onimi, ki so vsikdar delali v našo narodno propast. — Mi smo vas učili, da živite trezno in skrbno, kajti le tako morete kedaj postati svoji na svojem. A med novimi kriji proroki najdete skoro samo takih, ki žive na lahko roko, in še zasmehujejo one, od katerih žive. — Mi smo vas učili, da skrbite za svoje družine, a poglavariji kriji prorokov ne znajo o tem nanku, kajti njim ni do svojega rodu in svojega rojstva, kajti zavrgli so družino, ako so jo imeli. — Mi smo vas učili, da branite svoj jezik slovenski in hrvatski, ker so vas učile vaše matere, da se tako imenuje govor našega naroda. Mi smo o svečnih prilikah kazali istega v praznični obliki. Mi smo vas učili, da hrvatsko in slovensko ljudstvo, kjer koli živi, ima pravico, da se ujedini tudi se svojim cesarjem in kraljem, da sebi ustvarja zakone, kar koršni mu ugajajo najbolje in koristijo največ. — Mi smo vas učili, da za dobro naroda treba tudi kaj potreti, ker je narod naša kri. Spinčič je dokazal to z izgledom, ko se je pred 6 leti potegnil za to, da hrvatskemu in slovenskemu ljudstvu v zapadni Istri ne bode več Italijan zastop-

nikom na Dunaju. Spinčič je zgubil zato svojo lepo profesorsko plačo. Naš cesar in kralj je spoznal, da se je Spinčič storila krvica, pa je poravnal krvico; ali pri vsem tem uživa Spinčič le polovico onega, kar bi mu šlo po šolah, po učenosti in po zakonu. Vendar so nečisti ljudje toliko drzni, da vam lažejo nesramno, kako da Spinčič dobiva Bog zna koliko plače in da živi Bog zna kako ugodno. Ti nečisti ljudje vedo prav dobro, ali bi vsaj morali znati, da Spinčič, kolikor more, pomaga vsaki vredni siroti, ki se je zatekla k njemu, da podpira uboga učence in uboge šole, da se nikdar ni plašil truda, ko je trebalo sestati se z narodom, napotovati ga in učiti. — Spinčič je pokazal vladu sto in sto narodnih potreb, in vrlada je odstranila iste deloma, in deloma jih še odstrani, ker so to pravična uprašanja, resnične potrebe. Zato je nečistim ljudem Spinčič — izdajica naroda!

Tudi o sebi moram govoriti danes. Kriji proroki ne morejo kazati na moje zlato in srebro, ker takega si nisem nabral, niti na moje palače, ker nikdar nisem imel, s čemer bi jih bil mogel sezidati. To delo sem prepuščal onim, ki danes psujejo svoje dobrotnike. Jaz sem zidal v narodu tempelj miru, zlage, medsebojnega potropljenja in pomaganja, vedè, da je vsakemu nositi svojo bedo. — Sedaj pa so ustali Herostrati, ki, ne vedoči, kako bi se proslavili, hočejo zrušiti, kar so sezidali drugi. Tega veselja jim ne smemo dopustiti. Nečisti ljudje me niso mogli očrni pred narodom, da sem si z njegovimi žulji nakupil blaga in bogastva, ali trosijo da mi neka občina daje prez potrebe. Nečisti ljudje so me hoteli očrniti v nekem lističu s tem, da so, kakor čujem, napisali, da mi je poglavarstvo občine kastavske odpustilo neki dolg in da mi je dalo še par sto goldinarjev po vrhu. Jedna laž je nesramnejša od druge! — Jaz sem odvetnik. Kadar koli so me pozvali poglavarji občine kastavske, prejšnji in sedanji, da kaj storim za občino, storil sem, kakor sem najbolje znal in mogel. Še nisem prejel svojega računa, plačila za krvave muke svoje; vsega tudi ne dobim, ker mi občina ne more povrniti noči, ki sem jih prebdel zanj, niti vida, ki sem ga zgubil v delu zanj. Tudi za sedanjo upravo občine sem zgubil več dni, izvršil več opravil, potrošil gotovine. Vendar je sveta resnica, da nisem vprašal, in da mi sedanji poglavarji občine za ves moj trud in trošek niso dali ni novčica — kamoli stotin goldinarjev. Tudi moja Jobova potrebitnost mora se porušiti znotakih lopovš in obdolženj, laži, ki se širijo v narod.

Pojmo dalje! Vsaki razumnik ve, da je hrvatska zemlja jedna najlepših in najrođovitejih, kar

Oglasni se računo po tarifu v poti; na naslove z dobelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnica in javno zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbni.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Cassarini št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vredajo.

Načitnine, reklame in oglase sprejema upravičeno ulica Mellina plesnik št. 2. II. nadz. Naročnine in oglase je plačevati lece Trst. Odprto reklama cije se preko poštine.

jih je Bog dal; ako hočeš lepega konja ali vola, najdeš ju v Hrvatski; hočeš lepih livad, najdeš jih tam; ako želiš plovne vode in zelene gore, najdeš ja tam; hočeš li za narod pametne knjige, dobisi jo tam; ako hočeš čuti miloto svojega jezika, čuješ jo tam. Vsaki pametnik ve, da bi bila ona zemlja presrečna, ako bi bil nared svoj in svoboden, kakor želimo, da bi bili svobodni in svoji tudi mi, hrvatsko in slovensko ljudstvo v Istri. Zato kličemo mi tudi zanje, in oni tudi za nas; tako se bolje čuje nadloga z jedne in druge strani. Nečisti ljudje pa vas begajo, da vas mi hočemo prodati vnuženjstvo, v katerem je Hrvatska danes.

Zakaj delajo tako, ti kriji proroki? Zato, da ne odpremo oči vsi po Istri, pa da še blagoslovjate to nesrečno stanje v katerem se nabajate danes. Nečisti ljudje hočejo, da govorite, da vam je dobro, kadar od para volov morate prodati jednega, da prekrmiti drugega; kriji proroki hočejo, da kričite na vsa usta, kako vam je lepo, ko na mnogih krajinah nimate niti pitne vode, ni poštenega voznega puta, ni šole, ni svojega izobraženca, h kateremu bi se mogli zatekat. Kriji proroki hočejo, da pljujete na Spinčiča in na me, ki smo tu spravila na dan vse nadloge našega ljudstva ter se potudila, da se odpomore istim. Kriji proroki žele, da vi kričite, kako vam je prav, da vam tuji ljudje izpred nosa v našem morju love ribe in da vam odvzemljajo tisto žalostno dñino, kjer se kaj zida.

Ti nečisti ljudje ustajajo proti nama, da bi vam znešali vid in pamet. Do predlanih sva bil premalo Hrvata tem kriji prorokom, sedaj sva jim preveč Hrvata. Kako je tolmačiti to? Koliko srebrnjakov dobiva Judež, ki izdaje učitelja, katerega je do nedavno poljubljaj v lice?

Da ne bi spoznali svoje bede in da ne bi se zjednili za način, kako odpomoči, zato vas motijo in vam lažejo, da mi, hrvatska stranka, to je, mi pravi Istrani, prodajemo Istro pod tujo vlast. — Dačim smo mi predlani povzdignili svoj glas na Dunaju že proti sami govorici o odstopu Kastavčine, so agentje nečistih ljudij letali okolo kakor besni ter ponujali budimpeštanskim Židom vse, kar je kastavskega, vse, kar je našega na morju od Voloskega do Reke.

Izdajice naroda, kdo je prodajal Kastavčino? Vi in samo vi, ali ni se vam posrečilo, in se vam ne posreči — tako nam Boga in naroda!

Zaključujem. Nekdaj, ko je zavladala kuga, je nosil narod dolge palice, da se ne dotakne drugih. Storite tudi vi tako! S kriji prorokim pogovorov, ni boterstva, ni prijateljstva! Oni so prava kuga za pravi napredek naše svete stvari v Istri. Oni bi hoteli porušiti, kar je naša narodna stranka težko muko zidala 25 let sem. Ako so zmotili že katerega poštenega, ta naj se povrne zopet v naše bratsko kolo po vaši pametni besedi in bratskem opominu.

O onih pa, o katerih veste, da hotè vrše službo kriji prorokov, da se ne trudijo, ampak leže in zgubljajo čas, ali hodijo na lov, pa poleg tega žive dobro, o onih smeti biti getovi, da žive od Judeževih grošov. Za nje je že davno rečeno v grobu redovnikov: „Oproščena je gresnikom, razbojniku, ubijalcu, oproščeno je vsem, samo izdajici ni odpuščenja!“

Na Dunaju, 23. januarija 1897.

Dr. M. Ladinja,
zastopnik naroda.

Deželni zbor istrski.

Prva seja dne 26. januarja 1897.

O poludne se je zbral v zbornici 22. poslancev in poreško-puljski škof presv. g. Flapp.

Na stol predsednika je sed g. dr. Campielli, na stol podpredsednika dr. A. Stanger. Od večine je bilo navzočih 16 poslancev, od manjje 6. Galerija je bila dobro obiskana.

Predsednik je odpril zasedanje precitanim govorom; pozdravil poslance je reklo, da deželni zbor je imel biti sklican že meseca decembra za radi proračuna, ali to ni bilo nujno, ker je bil na prošnjo deželnega odbora odobren začasni proračun, kakor minolega leta. Zbornici pa je pridržane nadme odobrenje; spominjal je bude v pokrajini vsled slabe letine, in na zbornici bode, da se vzame za trpeče prebivalstvo. Dotaknil se je tudi tifa v Pulju. Tu je pritekel v pomoč deželni odbor in nade je, da cesarska oblast storí svojo, te je, da mestu ponudi one pomoči, kakoršne treba toli važno mesto.

Govoril je na to o obisku ministra predsednika Badenija v Istri. Gosp. minister predsednik je hotel pokazati s tem svojo posebno pozornost do te pokrajine. On, predsednik, ga je spremiljaj širok pokrajine, in uveril se je, da se je njegova ekselencia živahn zanimala za potrebe in težje prebivalstva. O tej priliki mu je zagotovil minister-predsednik, da se zgraditi železnična Trst-Poreč. To isto mu je obeta kassej minister za železnice Guttenberg, katerega je on (predsednik) obiskal v Trstu.

To zasedanje bude kratko, ker je med nami več županov, ki bodo sedaj imeli veliko opravila s predstoječimi volitvami v državnem zboru. Radi tega pozivlja poslance, da mirno in trezno razpravljam, kar jim bude dano v razpravo, da tako zadesti svoji rodojavni dolžnosti in nakazam Njeg. Veličanstva, kateremu naj visoka zbornica v znak udanosti in podaniske ljubezni vsklikne srčni E vivat! Večina je vskliknila E vivat, a manjšina živio!

Po teh besedah je proglašil predsednik zasedanje otvorenim.

Na to je predstavil zbornici zastopnika cesarske vlade, g. viteza Fabiani, kateremu je pridodeljen g. Dragić (stenograf).

Zastopnik vlade je pozdravil zbornico najprej v italijanskem in potem v slovenskem jeziku, rekši, da bude vlada tudi v tem zasedanju podpirala delovanje zbornice.

Zatem je prečital predsednik italijanski formul oblube, rekši, da je svobodno gg. posl. reči: prometto, ali pa ponoviti vso formul.

Posl. Kozulič, Jenko in Mandić so prečitali formulo hrvatski oziroma slovenski; isto jim je izročil predsednik že popred v predsedniški pisarni.

Na to je zaključil sejo. Prihodnja seja bude v četrtek sledičem dnevnim redom:

1.) Priobčenja. 2.) Poročilo deželnega odbora o volitvah deželnih poslancev v kmečkih občinah na kvarnerskih otokih in v političkem okraju Vojvodine.

Toliko v zbornici kolikor na galeriji je vladal mir med vso sejo.

O izbirjevanju davkov. — Umesten nasvet.

Govoril poslanec dr. Ladinja v seji zbornice poslancev dne 8. januarja 1897.

(Zvrsetek.)

No, glasom došlih mi informacij, ki sem jih dobil po dobroti njegove ekselence g. finančnega ministra samega, se vlada ni poslužila dosedaj teh določil zakona glede na kreditne zadruge, dasi je že minolo devet let, odkar obstoji ta zakon.

Pripoznati hočem takoj, da mi ni znano, v koliko se je poštuhranilnični urad posluževal drugih načinov za nalaganje denarjev, dovoljenih mu po zakonu. Menim pa vendar, da se poštuhranilnični urad dosedaj še ni nahajal v toli bednem stanju, da bi se ne bil mogel poslužiti jednega načinov nalaganja v zmislu §. 7 navedenega zakona. Ako je temu tako, menim, da bi bila dolžnost vladi, da bi v prvi vrsti gojila po meni priporočeni način nalaganja na korist kreditnim in posojilnim zadrugam, zasnovanim na podlagi zakona od 9. aprila 1873.

Pripoznati hočem rado, da bi morda to zahtevalo nov oddelok na poštuhranilničnem uradu, nadalje novih instrukcij itd. Toda pred tem ne bi se smeli plašiti, poprijeti bi morali enkrat, in ako ni možno pomoci vsem pokrajinam, pa bi morali pričeti vsaj pri onih, kjer je, kakor sploh znano, potreba največa.

Sprožil sem to na kratko uprav zato, ker je zapisano ob zaključku po meni navedenega §. 7 člena 13 rečenega zakona, „da je sporazumno z ministerstvom: izbirati efekte, na katerih naj bi se posodilo ali katere naj bi se nakupilo, določati zneske posojila, kakor tudi določati zavode, s katerimi naj poštuhranilnični urad stopi v zvezo za opravila nalaganja denarjev, navedena v štev. 2 in 5“.

Tega pa nisem omenjal tu le zato, ker treba sporazumno z finančnim ministerstvom, ampak tudi zato, da spomnim visoko finančno ministerstvo, da bi bil morda najloži in najbolji način nalaganja ta, kakor sem ga jaz navel, in sicer, ako poštuhranilnični urad nima na razpolago tolikih gotovin, tako, da bi visoko finančno ministerstvo mal del zalog v blagajnah, o katerih zalogah se je že toliko govorilo, dalo v ta namen na razpolage poštuhranilničnemu uradu.

Po mojem menenju bi bil to jeden najboljih načinov porabljanja istih, ker bi se tako dajalo ljudstvu nazaj en del onega, kar so mnogi govorniki te zbornice v prejšnjih časih označili kakor podvezani davek, namreč zaloge v blagajnah.

Priporočuj visokemu finančnemu ministerstvu, da se vzame za te stvari, zaključujem ta svoja kratka izvajanja. (Dobro! Dobro!)

Političke vesti.

V TRSTU, dne 27. januarja 1897.

Še jedno besedo o pastirskem listu avstrijskih škefov za predstoječe volitve. V današnjem zjutranjem izdanju smo napisali glavne misli iz pastirskoga lista povodom predstoječih volitev v deželnem zboru. Priznati nam je, da je v tem pastirskem listu mnogo lepih misli in načel. Res je sicer, da narodno pravo nemških narodov ni povdaren tako odločno, kakor bi želeli mi, vendar pa mora zadoščati čestiti duhovščini povdaranje, da trebamo takih poslancev, ki bodo hoteli v pravičnem zmislu reševati narodna in socialna vprašanja. Po tem migljeju osobito duhovščina po Primorskem mora iti — z nami! Saj nam pravi minolost, saj nam pravi sedanjost, saj nam pravi program in vse delovanje nam nasprotne laške stranke, da ni pričakovati od njih, da bi hoteli voliti take poslance, ki bi bili pri volji v pravičnem zmislu reševati uarečna vprašanja — torej takih poslancev, kakoršnih si žele avstrijski škefovi. Po takem sime duhovščina mirno vestjo delovati za nas, kajti s tem izvrši le ono dolžnost, ki jo nalaga vernikom pastirski list. A kdo naj hodi z verniki, kdo naj jim prednjači dobrimi izgledi, ako ne — duhovnik?! Na dejamo se torej, da se ob predstoječih volitvah združi vse, kar pošteno misli z narodom, cerkvijo in državo! V to pomožita zdrav razum in pošteno srce pošteno mislečih ljudij! Te dni smo rekli v svojem listu, da prva dolžnost državljanov je — dobro voliti! Na višenje te naše dolžnosti pozivljame danes rodoljube širok naših pokrajin!

Iz deželnih zborov. Včerajšnja seja deželnega zebra češkega je bila važna. Namestnik grof Coudenhove je naureč postal izjavo v imenu vlade o stališču poslednjem ozirom na češko vprašanje. Vlada da je sklenila za trdno, da se loti češkega vprašanja. Zastopnik vlade je povdarjal željo sedanje vlade, izjavljeno po tej poslednji že tedaj, ko je prišla do oblasti, in je pozval stranke, naj bi resno sodelovalo na rešenju dotednih vprašanj. Največjo važnost poklada vlada na to, da se ustavni mir med obema, jednak razvitima narodoma na Češkem. Vlada se drži načela popolne jednopravnosti in jednakovljavnosti obeh narodnosti v kraljestvu Češkem, vlada smatra za svojo najresnejšo dolžnost, da varuje jednotnost tega kraljestva glede na zakonodajo in upravo. Le jasno in pošteno spoljevanje teh načel omogoči rešenje narodnih prepričnih vprašanj, kajti za zavrnjenje prepira, trajajočega že desetletja, treba na strani vseh udeležencev najskrajnejšega samozatajevanja in dobre volje, kakor tudi skrbnega poštovanja

koristi države in dežele, in slednji mirnega premljevanja in vzajemnega sporazumljiva. Z ozirom na kratko dobo, ki je določena za to zasedanje, in ker ni še potrebnega miru, ter treba, da se stranke sporazumejo popred, hoče vlada še le v bodočem zasedanju predložiti dotedne predloge, kakor tudi zakonski načrt za uvedenje kurij za volitve v deželnem zboru: v deželni odbor, v deželne zavode in deželnezborske odseke, v ta namen, da se obema narodnostima zagotovi zastopstvo, primerno nujn številu in davčni meči, v konodaji in upravi dežele. Nadalje hoče vlada v bodočem zasedanju predložiti velino preosnovo na pedagi pravčnosti. Namestnik je zaključil z izjavo, da vlada bude le na teh predpostavah mogla ustanoviti od nje same in od vseh strank to željeni mir, toda najprvo so v to poklicane stranke same. — Na to je zbornica pričela razpravo o najnem predlogu posl. Russa, da se uvedejo direktne volitve za deželni zbor češki.

Kar se dostaja gori načrtane izjave vladnega zastopnika, pač bi rekli lahko dvojno: da smo prav zadovoljni žnjo, ali pa tudi, da nismo zadovoljni. Teorija o potrebi miru in o jednakopravnosti, je lepa in moramo biti zadovoljni žnjo. Ali teorija je le teorija. Takih stvari smo čuli že tolikokrat, da jih budem morda kmalu siti. Za teorijo mora priti praksa, za besedami dejanja! Dejanje pa ne vidimo in jih ne vidimo; zato pa smo nezadovoljni z izjavo, ker nas tolaži še le z bodočim zasedanjem. Torej si je vlada zopet vzela odloga — je prolongirala menjico. V izjavi so pač razviti lepi nazori, ali pozitivnega je male v njej. Le dvojno je kolikor toliko pozitivno: izjava, da kraljestvo Češko mora ostati jednotno; to naj potolaže Čehe; izjava pa, da se uvedejo kurije, bodi mazilo na nemške rane. (Kakor zuano, se volijo sedaj členi deželnega odbora, odsekov itd. po obstoječih skupinah zbornice, ki so: skupina poslancev iz kmečkih občin, iz mest in trgov in veleposestva — odslej pa naj bi se volili po narodnih skupinah. Nemcem toliko, Čehom toliko. To je posebna želja Nemcev, ker jim bude na ta način za vedno zagotovljeno primerno zastopstvo v deželnih korporacijah. Načeluo sicer tudi mi nismo proti takemu načinu volitev. Ali čudno je, da se vladi toliko mudi s tem ravno na Češkem, kjer so Čehi v večini in se Nemci boje za svojo moč, dočim se jej prav nič ne mudi, da bi uvela kurijetam, kjer so Slovani v manjšini in trebajo varstva, n pr. v deželnih zborih na Moravskem v Sileziji v Istri itd.)

Tudi deželni zbor kranjski se je sešel včeraj. Posl. Barbo je predlagal, da se ustanovi deželno skladišče za gospodarske pridelke.

Vesti iz Afrike. Rimska "Agenzia Stefani" poroča iz Agordata 26.: Položaj se ni spremenil niti najmanje. Samo to se čuje sedaj, da so se derviši prve dne tekočega meseca odpravili v Gedaref ter dobro oplenili črnce Baza. Potem so šli v Gaš, očividno, da oplenijo tudi Barija ter morda da nenadoma napadejo utrdbo Agordat. Toda iz Barija so se brzo umaknili v gorovje, vzemši s seboj svojo živino, poleg pa so se prilele naglo zbirati (koncentrovati) italijanske čete in obete okolnosti sti dovele derviše do tega, da so opustili svoj načrt.

Sedaj so derviši utaborjeni za nasipi ter imajo dovoljno vede iz Amideba, ki je od Agordata oddaljen kakih 10 ur hoda. Ob straneh so uničili vse vodnjake ter pustili nepokvarjene samo one, ki so se nahajali v obsegu njih taborišč.

Italijanske čete se uporabljajo v neprestane, oprezone eksploracije.

"Don Chislotte" se boji, da bodo derviši nadaljevali obkoljevanje Agordata, ker so bogato založeni žvezem.

Položaj na Kreti. "Kölnische Ztg." poroča iz Kauje, da prihajajo čete upornikov z gorovja, da zahtevajo se silo uvedenje reform. Grška podpira upornike izdatno; ne prestano jim posilja orožja. Med ljudstvom s pojavila velik strah in vedenja meščanov ostaja več del dneva doma, za zapahnenimi vrati.

Jan Neruda o Židih. "Novi listy" imajo v poslednji svetki zanimiv članek, "Jan Neruda o Židih". Jan Neruda, znameniti češki publicista, pesnik in pisatelj, pravi, da o Židih treba imeti v misli dvoje: Židje so svoj narod sam za sebe in češkemu narodu (in v obči slovanski) povsem

ptnj narod. Naj trdje n. pr. na Dunaju, da so Nemci, no, to je baš takó malo resnično, kakor da bi bili Židje na Francoskem Francozi. Povsodi so v prvem redu Židje in nič drugo nego Židje. Mnogi se priznavajo po deželah, kjer slučajno bivajo, prišteže te ali on političke stranke, toda — v svoji notranjosti se ne prišteva nikoli nobeden ptič narodnosti, tudi če ne zna niti besedice svojega materinega, hebrejskega jezika..... Ker so raztreseni po vsem svetu, imajo zaradi tega neizbrisljivo narodno zavest in veliko narodno idejo: sloherni izmed njih je Žid. — Statistika jih povsodi našteva posebej; niti pri nas jih ne prištevajo Nemcem ali Italijanom; zato morajo imeti važnih razlogov. Nikdar se ne čuje „židovski Nemec“, „židovski Poljak“, toda tim pogosteje „poljski Žid“, „ruski Žid“ itd. — Med russimi in poljskimi Židi ni nikakršnega narodnega neprijateljstva, kakoršno je med Rusi in Poljaki.

Različne vesti.

Konfiskacija. Današnje zjutranje izdanje je zaplenilo državno pravništvo radi članka: „Kako je viši poštni ravnatelj sprejel slovensko deputacijo?“ Ker nam je obveščenje o zapleni došlo še le o poludne in je bil stavek večinoma že razmetan, nismo mogli prinesi še enkrat vsega tam objavljenega gradiva. Pač pa priobčimo še enkrat drugi del zanimivega navodila za državnozborske volitve in podlistek.

† Fran Zupan, kapelan v Poljanah občina Veprinac v Istri, umrl je danes ob 10. uri in pol zjutraj. Bil je zvest sin svojega naroda in uoren duhovnik. Naj v miru počiva!

V spomin pok. nadvojvode Rudolfa. V soboto, dn. 30. t. m. ob 11. uri bodo v župni cerkvi pri sv. Antonu starem črnu maša za pokoj duše, pok. prestolonaslednika nadvojvode Rudoifa. Uradniki se udeležete te službe božje v civilni opravi. Za gospe bodo rezervirani sedeži.

Vojaška deputacija iz Trsta v Ljubljani. Brigadir baron Karol Lovetto, polkovnik Sluka in polkovnik baro Schmiedburg, jeden stotsik in dva nadporočnika, odpeljali so se predstavoč v Ljubljano na pogreb Fzn. Hegedūsa.

Mestni svet tržaški. Obsirnije poročilo o zanimivi sinočni seji našega občinskega zastopa moral smo odložiti za danes. Objavimo je prihodnjič. Za sedaj budi omenjeno le to, da je „liberalna“ večina kar iz svoje samooblastnosti zanikavala volilno pravo konsortistom, uradnikom državnih železnic in pomorskim kapetanom. Nič boljšo usodo niso imeli slovenski utoki, radi katerih je bilo c. kr. namestništvo ukazalo magistratu, da jih mora rešiti. Gospoda se hočejo radi tega pritožiti zoper namestništvo, češ, da krši pravice avtonomne občine tržaške. Vladni komisar, dr. baron Conrad, je večkrat posegnil v razpravo, naglašajé, da zbor postopa protizakonito. Seveda to vse ni nič pomagalo. Slednje je naročil vladni zastopnik županu, da takoj naslednjega dne poslje namestništvu zapisnik te seje in pa vse akte, tičeče se volitve.

Občinske volitve v Pomjanu. Huda, strašna je bila borba! Trajala je tri dni. III. razred je volil od ponedeljka pa do sinoči. Močnega zaveznika so imeli nasprotniki: strašno bedo in siromaštvo, ki veda letos po Istri vsled slabe letine. To borbo je kaj dobro označil naš pomjanski dopisnik rekši: na naši strani je glasovalo prepričanje, na oni strani pa — denar! Vendam smo zmagali 36 glasovi večine. Začaga v tretjem razredu je odločilna, ker smo v drugem razredu skoro gotovi zmage, in se došla nam poročila tudi za prvi razred nadejajo najboljega — opravičena je torej nada, da to pot popolnoma ščistimo zastop občine pomjanske. Ta zmaga bude velikega pomena tudi za državnozborski mandat kmečkih občin zapadne Istre.

Nekaj treba posebno povdari: to pot je prvakrat bila komisija v naših rokah, in prvakrat so se vršile volitve — brez izgredov! To je posledica zakonitega postopanja. Resnici na ljubo treba tudi pripoznati, da je vladni komisar — da-si ne več slovenščini — postopal povsem objektivno.

Danes in jutri voli II. razred, v soboto pa bodo volili I. razred.

Veliki koncert na korist družbe sv. Cirila in Metoda. V soboto ob 7. uri zvečer bodo zopet posvetovanje, katerega naj se udeleže gospodje zastopniki družev, kakor zadnjič dogovorjeno.

Prijatelju „Amicu“. Te nesrečne volitve! Provozajo nam toliko brige in skrbi, da moramo zanemarjati celo svoje „prijatelje“. A kje imamo boljega prijatelja, nego pri vrem konservativnem „Amicu“? — Saj se nas vrlina spominja v vsaki številki. Mi se neizrečeno veselimo na tem prijateljstvu in obžalujemo prav od srca, da mu ne moremo vračati milo za draga, kakor bi želeli prav zares. V tem veselju nas nekoliko moti le tisti nesrečni pregovor, ki pravi: Varuj se svojih prijateljev!

Toda šale za stran! „Amico“ je nam Slovenc iz vrste tistih „prijateljev“, katerih se je batiti — od vseh strani.

V zmislu tega poznanega in že tolkokrat izkušenega „prijateljstva“ je seveda izlil v svoj gnev na naše rojanske redoljube, ker ... no, ker nečejo biti hvaležni velečastitemu župniku Jurci na tem, da je neprijatelj pevskemu društvu „Zarja“, ki je toliko trdrovratno, da hoče na pogrebih peti — slovenski! Da, tisti pogreb od nedavnega, ko se je ljudstvo postavilo na stran pevcev in ne na stran g. župnika — tisti pogreb je občičal „Amico“ v želodcu, da se je prav pošteno zagnal v „mestatore“! To moramo konstatovati vsaj danes, če tudi nekoliko kasne. Na tej zamudi pa, kakor rečeno, nismo krivi mi, ampak nesrečne volitve. Prijatelj „Amico“ naj nam torej oprosti blagehotno.

Tudi našem „taborom“ je obrnil svojo pozornost, prijatelj „Amico“. Seveda po svoje: Kjer resnice pisati ne mara, pa laže! In še tako debelo! Kakor da bi bil stavljal z bratcem mu „Piccolom“, kdo zna bolj — lagati namreč.

Čujte torej, kako poroča ta o naših shodih! Toda naslonite se kam, da se ne zvrnete znak, kajti takšna držnost v lagaju mora porušiti najbolj „debele“ nature!

A.) Na vseh shodih so vedno jedne in iste osobe; b.) vsikdar je le kakih 100 oseb; c.) med temi so večinoma tuji, ki naj bi raje ostajali doma in pa pobalini, ki niti ne razumejo ničesar; d.) okoličani protestujejo proti tem nakanam; e.) prelep izgled so dali Trebenjci, ki so slovesno protestovali zoper ločenje od mesta ter so napivali mestu in — sv. Justu.

Tako piše list, ki hoče biti — katoliški! Mi smo sicer že vajeni na marsikaj od strani „Amico“, toda povedati moramo po svoji vesti, da to pot smo strmelili na takem držnem zavijanju uatoriskih resnic! Do takega postopanja se mora popeti le strupen srd de našega naroda

Ako povemo še, da „Amico“ brije norce iz posl. Naheroja, ker je leta toliko posoten, dabant narodna prava svojih volilcev, smo menda povedali dovolj v dokaz, da je „Amico“ iz vrste tistih prijateljev, pred katerimi nas čuvaj sam Bog!

Stov. Narod nam očita, da se ravnamo po glasovitemu in razupitemu načelu „ni častno ali je zdravo“, očita nam torej političko nemoralnost. — To je vsakako hud tabak. In kaj smo zagrešili greznega, da so nas obložili s takim očitanjem? No, stvar je taka:

Nedavno temu smo priobčili dopis iz krogov „narodne stranke“ v Ljubljani, v katerem dopisnik opravičuje to stranko ozirom na nje postopanje ob vprašanju uličnih napisov v Ljubljani. Menimo, da je bilo to lojalno; kajti nam je bilo vsikdar le do tega, da se svar pojasni na vse strani. Iz istega vzroka smo poznejše lojalno priobčili še dva nasprotna glasova. V vseh teh dopisih so govorili ljubljanski dopisniki. In to velja istotako za članek „Bodi jasno“, na kateri je „Narod“ oprije svoje očitajo političke nemoralnosti na našo adreso. A kako dela narod? O vsem, kar so govorili naši ljubljanski dopisniki, trdi jednostavno, da smo pisali mi: „Edinost“ trdi, „Edinost“ očita itd.

Ljudem, ki so dobre volje, je pač jasno, da za privatne pogovore, ki so se vršili v Ljubljani med to in ono osebo, ni možno nakladati nikake odgovornosti listu, ki izhaja v Trstu. Jasno je, da mi ne moremo soditi o resničnosti poročil o takih pogovorih. Za taka poročila pada odgovornost vsikdar izključno le na določnega dopisnika. Vendam nas apostrofuje „Narod“: „ako „Edinost“ ne da pojasnila ... itd. itd.“

Tem huje je, da nam „Narod“ v tem slučaju naklada odgovornost, ke smo glede na najvažnejšo stvar v dopisu — glede na kompromis za državnozborske volitve — s posebno opazko markirali svoje menije, različno od dopisnikovega. S tem smo označili menda doveljajno, da se nikaker ne identificujemo slopo, ampak, da mislimo tudi se svojo glavo.

„Narod“ seveda vidi stvari drugače, ker jih hoče videti, ker nas nikakor neće razumeti. Da-lj je tako postopanje „honorovo“, o tem naj sodijo čitatelji, da-lj pa je „zdrowo“ za stranko samo, katero zastopa „Narod“, o tem naj sodijo oni pristaši stranke, ki so vsaj tako „veliki“, da se morejo vsaj za jedno glavo povpeti nad — kranjski prepri! — Še nekaj! Narod nam podnika, da nam ni do druzega, nego da delamo reklamo za „Ljublj. list“. Čudno! „Narodeva“ gospoda so iz lastnega nagiba, nesiljeni od nikogar, in na slovesen način izjavili na shodnem zaupniku mōž, da v najvažnejših vprašanjih ne soglašajo z nami, in so z demonstracijo ob zaključku shoda pokazali na dalje, da ne pozna do nas niti one obzirnosti, kakoršno je domačin dolžan gostu — čemu se čudojo torej, da hočemo delati reklamo — za druge! Toda mi ne delamo reklame za nikogar le iz ka-price ali iz maščevanja. Za tako zabavo so sedaj prerosni časi! Kakor za vsakogar drusega bodo delali reklame za „Stov. list“, ako bodo videli, da nastopa pametno in primerno koristi naše narodne stvari; ako pa bodo postopal drugače, potem ne bodo delali reklame zanj, kakor tudi za nikogar druzega ne v takem slučaju.

Nov kapelnik. Kapelnikom godbe tukajnjega 87. pešpolka je imenovan skladatelj Fran Lehár, rodom Madjar. Lehár je bil poslednji čas v Pulju kapelnik glasbe c. in kr. vojne mornarice. Dasi mu je še le 28 let zaslovel je že v muzikalnem svetu kakor skladatelj. Sosebno je na dobrem glasu njegova opera „Kokuska“.

Vojaki na tehnici. Poveljništvo voja na Dunaju je ukazalo, da se morajo tehtati vsi mladi vojaki, ki so bili lani oktobra meseca vstopili v vojsko. Tehtalo se je 5325 vojakov. Od teh jih je tehtalo več nego lani 4062 mōž, to je 76%; manj nego lani o novačenju 735 mōž, to je 14%, jednak težo kakor lani je imelo 528 mōž, to je 10%. Te številke kažejo, da se vojaki ob točni svoji hrani v kratkem času zredē.

Amori e nozze. Intorno al Montenegro, spisal Domenico Ciampoli. Dalla nuova Autologia, Vol. LXV, Serie IV. Roma, Forzani e C. 1896. Italijanski pisatelj Domenico Chiampoli je pisal že mnogo o Slovanih ter tako seznanil svoje rojake s slovanskim narodom, o katerem so imeli le-ti silno čudue, do cela krive pojme. Omenjeni, izredno plodoviti pisatelj je pisal: Destini della stirpe slava (1888), Letterature slave (1889), Melodie russe (1882); prevele je Lermontovega Demona in Mziri ter Puškinove Cigane, izdal Canti russi (1895), racconti russi (1884). Sedaj pa, o priliki poroke italijanskega kraljeviča s princezinjo Heleno Črao-gorsko, je podal svojim rojakom nekaj zgledov iz jugoslovanskih narodnih pesmi o ljubezni in ženitvi.

V krasnem stilu, ki mu je lasten, opisuje Ciampoli v vodu divoto jugoslovanskih pesmi ter pravi, da se ni nobena dedičina nikdar tako skupno uživala, kakor baš narodne pesmi, o katerih se ne more reči za trdno, se li tega ali onega člana iste družine. Tudi dandanes, pravi pisatelj, ko razdvaja zlostno tekmovanje in ljubosumnost ter ambicijost veje istega drevesa in se napravila inventar o svojini najmanjše reči, ki ima kako vrednost, naslanja svoje pravo bolj na sofizme, nego na zgodovinska in učenjaška prava — tudi dandanes uha ja edina pesem tem podrobni klasifikacijam ter biva vzvišena v čistih idealnih sferah ter se pojede tu in tam v istem jeziku; saj je vznikla iz naroda.

Ciampoli se ne more nadiviti ljubezenskim posmim slovanskim, takisto ne krasnim, originalnim njih metaforam in primeram, n. pr.: „nje obraz je kakor vzhajajoče solnce, nje oči, kakor čiste zvezde, nje lasje so svilnate kite, nje obrvi peroti lastovčine, nje lica rožnata in bela, kakor zaria, nje zobje biseri, nje kita granatov cvet, nje prsi golobice v gnezdu, nje sta kakor mlata jelka; kadar ona govor, je golobica ki toži, če se smeje je solnce, ki sije, če joče, daruje djamante“.

